

Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΣΤΑ ΕΠΤΑΝΗΣΑ

Τον 19ο αιώνα στα Επτάνησα έδρασαν σημαντικοί λογοτέχνες, κυρίως στη Ζάκυνθο και την Κέρκυρα, οι περισσότεροι γύρω από τον εθνικό ποιητή Διονύσιο Σολωμό. Με το ποιητικό έργο τους ο Σολωμός και ο Ανδρέας Κάλβος, ο οποίος δεν επηρεάστηκε από τον Σολωμό, ανανέωσαν την ελληνική ποίηση, εκφράζοντας το αναγεννητικό πνεύμα των χρόνων της επανάστασης και των πρώτων μετεπαναστατικών δεκαετιών και ανοίγοντας τον δρόμο για τη στενή επαφή της νεότερης ελληνικής ποίησης με την ευρωπαϊκή λογοτεχνία (ιδίως την ιταλική).

Χαράλαμπος Παχής,
Πρωτομαγιά στην Κέρκυρα (λεπτομέρεια)

Η τεχνοτροπία της επτανησιακής ποίησης διακρίνεται από την επίδραση του νεοκλασικισμού και του ρομαντισμού. Το κύριο αισθητικό αίτημα του κλασικισμού (17ος-18ος αι.) ήταν η σύνδεση της νεότερης ευρωπαϊκής λογοτεχνίας με τα πρότυπα και τις αξίες της κλασικής λογοτεχνίας. Αντίθετα, ο ρομαντισμός (πρώτο μισό του 19ου αι.) γενικά βασίστηκε στη ρήξη με το κλασικιστικό ιδεώδες, προβάλλοντας την ανάγκη απελευθέρωσης της φαντασίας και του συναισθήματος.

Οι περισσότεροι Επτανήσιοι ποιητές έγραψαν το έργο τους στη δημοτική, ακολουθώντας το γλωσσικό παράδειγμα του Σολωμού (η πιο σημαντική εξαίρεση ποιητή που έγραψε σε λόγια γλώσσα είναι του Ανδρέα Κάλβου). Με τη σολωμική εκδοχή της ποιητικής γλώσσας, αναπτύχθηκε μια ομοιόμορφη δημοτική, αποκαθαρμένη από τα τοπικιστικά στοιχεία, η οποία δεν αποκλίνει από το λεξιλόγιο και τη μορφολογία της λαϊκής γλώσσας, αλλά και δεν αρνείται τον πλουτισμό της με επιλεγμένα στοιχεία της λόγιας γλώσσας. Λόγω της αισθητικής ποιότητας αλλά και της γλωσσικής οικειότητάς τους πολλά από τα επτανησιακά ποιητικά κείμενα κερδίζουν το ενδιαφέρον και συγκινούν τον σημερινό αναγνώστη.

αφήγηση σε α' πρόσωπο, απλός παρατηρητής·
αφηγηματικοί τρόποι: περιγραφή και σχόλια

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

Ο κακός μαθητής

Η περιγραφή ανθρώπων τύπων ανήκει στο γνωστό από τον 4ο αι. π.Χ. λογοτεχνικό είδος «χαρακτήρες». Ο Λασκαράτος άρχισε τη συγγραφή του αυτή γύρω στα 1880 και το 1886 εξέδωσε στην Κεφαλλονιά συγκεντρωμένους τους χαρακτήρες του με τον τίτλο *Ιδού ο άνθρωπος*. Στο βιβλίο αυτό συνεξετάζονται 126 ανθρωπinoi τύποι-χαρακτήρες, τους οποίους δημιούργησε ο Λασκαράτος, παρατηρώντας με σατιρική διάθεση τα ήθη και τις αντιλήψεις των συμπατριωτών του.

Ξεiaiρώ τον μαθητήν του Πανεπιστημίου. Τούτος υποθέτεται ενήλικος, και θαν έχει ακολούθως άλλη γνώση, άλλη διαγωγή. Εννοώ δε τον μαθητήν των κατωτέρων εχπαιδευτηρίων.

Τούτος, ως επί το πλείστον, δεν εννοεί και δεν εχτιμά την αξίαν της μαθήσεως. Πηγαίνει στο σχολείον, επειδή εσυνήθισε έως από νήπιο να πηγαίνει· επειδή οι γονείς του τότε θέλουνε να εξακολουθεί να πηγαίνει, και επειδή βλέπει που και τ' άλλα παιδιά πηγαίνουνε· αλλά στο σχολείον του γυρεύει κάθε άλλο, παρά να μάθει.

Η κλάση* δι' αυτόν είναι ένα είδος συνεταιρισμού, όπου εντός ολίγου και αυτός συνεταιρίζεται.* Και επειδή σ' εκείνην την ηλικία τα αισθήματα και τα φρονήματα λίγο διαφέρουν μεταξύ των συμμαθητών, δεν θ' αργήσουνε συμφωνούντες να εύρουνε πως οι εορτές, και κάθε άλλο που ελευθερώνει από την αηδία του μαθήματος, είναι ευτύχημα, και να συνομόνονται,* διά να υποχρεώνουνε τους καθηγητάς να εορτάζουνε.

Δεν φθάνει. Εντός του σχολαστικού* χρόνου τα εχπαιδευτήρια έχουνε διακοπές, κάποτε από πολλές ημέρες, και το καλοκαίρι μίαν από μήνες. Ο δε τοιούτος μαθητής, σ' όλες όσες διακοπές, δεν ανοίγει ποτέ βιβλίο.

Παρομοίως όταν ξημερώνει εορτή, δεν πιάνει μήτε τότε βιβλίο. Και πραγματικώς, τι νόημα ήθελ' έχει η σπουδή του εκείνην την βραδιά, αφού σκοπός της σπουδής του δεν είναι η προκοπή του, αλλά το να μπορέσει να πει το μάθημα, και μάθημα την ακόλουθην ημέρα δεν είναι;

* κλάση: τάξη * συνεταιρίζεται: συνεργάζεται με άλλους * συνομόνονται: συνωμοτούν * σχολαστικός: σχολικός, ιδιωματική λέξη

ειρωνεία
σάτιρα:
κριτική,
διόγκωση
ελαττωμάτων

αντιπροσω-
πευτικός τύπος

ύφος: ιδιότυπο, ζωηρό, προσωπικό

Γεώργιος Ιακωβίδης, Παιδική συνανλία

Επειδή δε, πηγαίνοντας εις το σχολεῖον, μόνος του σκοπός είναι να πει το μάθημα και αν δυνατόν να περάσει, **κάθε απάτη προς τον καθηγητήν του είναι χρησιμη, και τη μεταχειρίζεται προθύμως.**

Εις δε τες προετοιμασίες του διά τες εξέτασες της χρονιάς, ο κακός μαθητής, αντί να βαλθεί να συνάξει με τον νουν του όλες τες γνώσεις, οπού εις τον σχολαστικόν χρόνον απόχτησε, και ναν τες οικειοποιήσει στον εαυτόν του διά της επανειλημμένης μελέτης, ετοιμάζει μόνον καλά κακά τα μέρη εκείνα, που σε κάθε βιβλίο νομίζει πιθανόν να εξετασθεί· και καλεί διά την στιγμήν της εξετάσεως μαθητάδες φίλους του, οι οποίοι στεκόμενοι οπίσωθ' του τον βοηθούν κρυφά στες απόκρισες.

Με τούτον τον τρόπον ο τοιούτος μαθητής ελπίζει να περάσει. **Αν δε αποτύχει,... οι καθηγηταί τον αδικήσανε!**

Αλλ' ο τοιούτος μαθητής αξαίνει* αμαθής. Και όταν εις ανδρικήν ηλικίαν, είναι

* **αξαίνει**: μεγαλώνει

Διαπιστώσεις συμπεράσματα

ανίκανος και ανάξιος διά κάθε εργασία. Συγκαταλογίζεται* με τους χυδαίους* και δεν έχει να προσμείνει παρά την αψηφισίαν* των συμπολιτών του.

Α. Λασκαράτος, *Ιδού ο άνθρωπος*, Ερμής

* **συγκαταλογίζεται**: συναριθμείται * **χυδαίοι**: εδώ οι αγράμματοι, ανυπόληπτοι * **αψηφισία**: περιφρόνηση, ανυποληψία

Καμία εκτίμηση για την αξία της γνώσης: από συνήθεια και υποχρέωση. Αδιαφορία, δικαιολογίες, "παπαγαλία", απλή προαγωγή χωρίς κόπο

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- 1 Πώς αντιμετωπίζει το σχολείο ο κακός μαθητής και πώς αντιλαμβάνεται τη μαθητική ιδιότητά του;
- 2 Με ποιους τρόπους ο κακός μαθητής προσπαθεί να ξεγελάσει τους καθηγητές και να «περάσει» τις εξετάσεις;
- 3 Ποιες συνέπειες θεωρεί ο Λασκαράτος ότι έχει η ελλιπής παιδεία για τον μαθητή;
- 4 Εντοπίστε τα σημεία του κειμένου στα οποία φαίνεται ο σατιρικός χαρακτήρας του και αιτιολογήστε την απάντησή σας.

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Γράψτε ένα σύντομο κείμενο με σκοπό να περιγράψετε τη γενική εικόνα της τάξης σας σχετικά με την επίδοση και τη συμπεριφορά των μαθητών.

Ο κακός μαθητής προσπαθεί να διευκολύνει τη ζωή του αποφεύγοντας τις υποχρεώσεις του. Πού φαίνεται κάτι τέτοιο;